

KOLIKO MANJ SREDSTEV OD NAČRTOVANIH LAHKO SLOVENSKE UNIVERZE DOBIJO IZ PRORAČUNA, DA BODO V LETU 2012 PREŽIVELE BREZ VEČJIH IZGUB

Univerze v Republiki Sloveniji so nosilke razvoja z izvajanjem Nacionalnega programa visokega šolstva 2011 – 2020 in Raziskovalne in inovacijske strategije Slovenije 2011 – 2020. Univerze so že sedaj delovale v zaostrenih finančnih razmerah, saj ne pridobivajo v celoti sredstev za svoje delovanje iz proračuna Republike Slovenije, temveč jih morajo za tekoče obveznosti in za dodano vrednost, ki jo ustvarjajo, tako na področju visokega šolstva kot v znanosti, pridobiti na trgu. V letošnjem letu univerze še niso bile seznanjene s sredstvi, ki jih bodo pridobile po Uredbi o financiranju in s strani Javne agencije za raziskovalno dejavnost RS za leto 2012, kljub temu, da študijski proces nemoteno poteka in bo potekal do konca študijskega leta in da je razpis za vpis za 1. letnik prve stopnje že potrjen na Vladi Republike Slovenije ter da proces bolonjske reforme še ni končan in je ogrožen na najbolj občutljivem področju – vpeljavi 2. stopnje.

Visoko šolstvo in znanost sta najboljši izvozni dejavnosti Republike Slovenije, saj ustvarjata nova znanja, ki omogočajo razvoj izdelkov in storitev z visoko dodano vrednostjo, predstavljata pa tudi ključni potencial za ponovno oživitev zdravega gospodarstva. Zato pričakujemo, da bo Vlada razmišljala dolgoročno in v korist državljanov ter univerzam omogočila pogoje za normalno delovanje in možnost izvedbe vseh študijskih programov, ki so akreditirani, imajo že vpisane študente ali jih je potrebno začeti izvajati zaradi postopnega uvajanja bolonjskih programov.

Univerzam je treba priznati skrbno ravnanje s sredstvi, ki jih prejemajo za izvedbo izobraževalne dejavnosti. Kljub dejstvu, da niso v celoti financirane za izvedbo izobraževalne dejavnosti (tudi za polno izvedbo 1. in 2. stopnje ne, kjer primanjkljaj krijejo iz sredstev, pridobljenih iz raziskovalnih in razvojnih projektov, izrednega študija ter drugih dejavnosti na trgu), zalagajo pridobljena sredstva za lastne investicije tudi za nakup opreme, povečanje vrednosti opreme, plačilo zavarovanja, amortizacije, prav tako vlagajo v povečanje standarda izvedbe pedagoškega procesa (obnova stavb iz lastnih sredstev, dostopi za invalide po Zakonu o invalidih, za katere ustanovitelj ni zagotovil sredstev, nakup knjižničnega gradiva, vlaganje v informacijsko podporo pedagoškega procesa). Bistveno zmanjšanje izrednega študija, ki se je zgodilo zaradi ustanavljanja novih privatnih ustanov, je močno poslabšalo finančno stanje vseh slovenskih univerz.

Slovenske univerze so v kritični fazi bolonjske prenove, ko bi potrebovale več sredstev, saj so v novih in prenovljenih programih predvidele večjo angažiranost pedagoškega kadra in višjo kakovost izvajanja programov, odprle pa so se tudi nekatere nove fakultete, ki pokrivajo deficitarna področja in delujejo v razvojno izjemno nestabilnih razmerah z nepopolno kadrovsko zasedbo.

Zato bi tudi enaka višina kot v lanskem letu pomenila za slovenske univerze veliko realno zmanjšanje sredstev. Vendar smo v letu 2012 pripravljene prispevati k varčevanju s tem, da v tem letu pristanemo na odlog izplačila večine dodatnih sredstev, ki nam pripadajo po 57. členu veljavne Uredbe in so ključna za izvedbo najbolj pomembnega dela bolonjske reforme, se pa morajo vsa ta sredstva upoštevati pri delitvi sredstev v letu 2013:

UL	UM	UP	UNG	Skupaj
12.000.000 €	3.021.201 €	1.210.150 €	866.000 €	17.097.351 €

Slovenske univerze se lahko za eno leto »odpovedujejo« vsem tem sredstvom z izjemo tistih, ki pripadajo za izvajanje programov 1. stopnje, ki so deficitarni in kot taki esencialnega pomena za razvoj Slovenije (naravoslovje, energetika, interdisciplinarni, kar npr. za UP pomeni, da lahko prispeva 523.740 in ne 1.210.150).

Ta sredstva bomo morali privarčevati na različne načine, od nižjega plačevanja nadobremenitev, do še večjega prelivanja prihodkov iz tržnih virov v pokrivanje stroškov pedagoškega procesa. Prisiljeni bomo tudi v nižanje standardov, odgovornosti za to pa ne moremo sprejeti. Odgovornost bo moral sprejeti predlagatelj proračuna in DZ. Takšno izredno stanje lahko traja le omejen čas. Če bi se nadaljevalo v leto 2013, ne bomo mogli razpisati znatnega števila drugostopenjskih programov. Tudi za tak primer ne moremo prevzeti odgovornosti, saj nanj pravočasno opozarjamo. O potrebnih dodatnih sredstvih smo že lani opozarjali predsednika Pahorja, (memorandum smo izročili tudi novi vladi) zato vnaprej pojasnjujemo, da ne gre za nikakršne politične ampak izključno za strokovne motive.

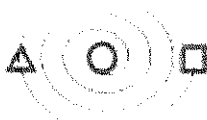
Realno varčevanje z nižanjem sredstev iz Uredbe tako vidimo le z nižanjem plač. S takšnim ukrepom se sicer ne strinjamo, saj bo imelo brez dvoma negativne posledice (povečanje bega možganov, tako najboljših profesorjev kot študentov), vendar na ta ukrep univerze nimamo vpliva, ker se je država odločila, da se pogaja s sindikati, ne z delodajalci. Na univerzah smo izračunali, kolikšen je prihranek plač, ki je vezan na pedagoško delo oz. se krijejo iz Uredbe. Izhajali smo iz 10% znižanja, ki bi veljalo od 1.7. do 31.12.2012:

UL	UM	UP	UNG	Skupaj
8.469.367 €	2.922.496 €	540.000 €	136.000 €	12.067.863 €

Z drugimi ukrepi v letu 2012 ne moremo pričakovati prihrankov, so pa ti mogoči v letu 2013 in v prihodnjih letih, predvsem

- z nižanjem kontaktnih ur v letu 2012-2013, tako z zmanjševanjem pri posameznih predmetih, kot z združevanjem predmetov na smereh in v programih (ker so plače v koledarskem letu vezane na obremenitve v tekočem študijskem letu, zmanjšanje obremenitev v letu 2012-2013 ne bo imelo vpliva na plače v letu 2012),
- s krčenjem študijskih programov v letu 2013-2014 (vpliv na plače 2014); pri tem ukrepu ne moremo mimo dejstva, da se večina suficitarnih programov izvaja tudi na privatnih visokošolskih institucijah in bi torej pričakovali od ustanovitelja javnih univerz, da najprej ukine financiranje programov na privatnih visokošolskih institucijah, ki izvajajo programe, kakršne univerze že pokrivajo,
- z zmanjševanjem števila razpisnih mest za leto 2013-2014 (vpliv na plače 2014).

Nikakor pa na Univerzah nismo pripravljeni dvigovati pedagoških obremenitev na račun raziskovalnega dela, saj je le-to bistvo univerz. Če univerze postanejo le še prenašalke znanja, niso več univerze. Financiranje na področju raziskovalne dejavnosti je bilo že sedaj negotovo in odvisno od sredstev pridobljenih na razpisih in na trgu, ob sodelovanju z industrijo v Republiki Sloveniji in izven naših meja. Enaka posledica, dvig obremenitev, bi sledila manjšanju pedagoškega kadra, kar bi se zgodilo ob pospeševanju upokojitev brez nadomeščanja. Upokojitve bi morali nadomestiti z mlajšim kadrom, vendar bi bil v tem primeru edini prihranek razlika v plači zaradi delovnega mesta in let delovne dobe.

Tudi materialnih stroškov ne moremo več manjšati, saj so že tako na minimumu. Država že sedaj ne krije amortizacije za opremo, ki je namenjena pedagoškemu delu. Manjšanje materialnih stroškov v raziskovalnem delu pa vodi v teoretske raziskave. S takim ukrepom bi uničili eksperimentalno delo in s tem dokončno potokli sodelovanje z industrijo.

Glede zakonskih sprememb bi nam bili razen že predlagane možnosti samostojnega spreminjanja študijskih programov že v letu 2012-2013 v pomoč še naslednje spremembe:

1. možnost da ne izvajamo programov s premalo prijavi, prijavljene kandidate pa po dogovoru vpišemo v sorodne programe,
2. pogoje za vpis 2013-2014 določimo univerze same, s čimer bi lahko ukinili določene VS ali UN komplementarne programe.
3. Po drugi alineji 66. člena Zakona o visokem šolstvu lahko študenti enkrat v času študija ponavljajo letnik ali spremenijo študijski program ali smer zaradi neizpolnitve obveznosti v prejšnji smeri ali študijskem programu. Tisti, ki so izkoristili to možnost, se po zakonu ne more več vpisati na redni študij. Predlagamo, da se zakonodaja spremeni tako, da se takim kandidatom dovoli vpis na redni študij proti plačilu šolnine.

Obrazložitev: obstajajo študenti, ki imajo zaključenih nekaj letnikov, a so že izčrpali vse možnosti za regularen vpis, programi, kamor bi se vpisali, pa nimajo izrednega študija, le redni.

Na Slovenskih univerzah bomo prevzeli svoj del bremena, vendar se ne strinjamo z varčevanjem za vsako ceno. Strinjamo se z vodilnimi slovenskimi (Mencinger) in svetovnimi (Stiglitz) ekonomisti, da nas zgolj varčevanje ne more rešiti iz krize. Potrebno je hkrati vlagati v razvoj. Pri tem bomo univerze sodelovale z vsemi potenciali, izboljševali bomo svoje slabosti in boljše uporabili svoje potenciale ter s tem največ pripomogli k ponovnemu vzponu naše države.

prof. dr. Danijel Rebolj,
predsednik Rektorske konference RS
Rektor Univerze v Mariboru

prof. dr. Stanislav Radovan Pejovnik
Rektor Univerze v Ljubljani

prof. dr. Dragan Marušič
Rektor Univerze na Primorskem

prof. dr. Danilo Zavrtanik
Rektor Univerze v Novi Gorici